

Finanțat de
Uniunea Europeană

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură (EACEA). Nici Uniunea Europeană și nici EACEA nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

STUDIU:

Participarea Studenților din Republica Moldova în Programul Erasmus+. O analiză a cunoștințelor, experiențelor și factorilor motivaționali în raport cu aplicarea la program.

Autoare: Maria Ceropita,
Expert în reformarea învățământului superior

Chișinău 2024

CUPRINS

1. Introducere în programul Erasmus+	3
2. Impactul programului Erasmus+ asupra tinerilor din Republica Moldova și percepția lor asupra acestuia	7
2a. Scopul studiului și metodologia cercetării	7
2b. Rezultatele cercetării	9
3. Concluzii și Recomandări	15

1. Introducere în programul Erasmus+

Erasmus+ este programul Uniunii Europene dedicat educației, formării, tineretului și sportului. Având un buget de 26,2 miliarde de euro, la care se adaugă 2,2 miliarde de euro din alte instrumente UE, programul va permite ca, în perioada 2021-2027, peste 10 milioane de oameni să studieze, să se formeze și să obțină experiență în străinătate.

Ediția curentă a Programului Erasmus+, desfășurată între 2021 și 2027, se adresează persoanelor de toate vârstele și își propune să fie mai incluzivă, mai digitală, mai ecologică și să sprijine reziliența procesului educațional.

Programul Erasmus+ este administrat de Comisia Europeană, de Agenția Executivă Europeană pentru Educație și Cultură (EACEA), de agențiile naționale din 27 de state membre ale UE și din 6 țări terțe asociate la program (Macedonia de Nord, Islanda, Liechtenstein, Norvegia, Serbia și Turcia), precum și de oficiile naționale din țările terțe care nu sunt asociate programului. Republica Moldova este țară terță neasociată programului Erasmus+ și face parte din Regiunea Parteneriatului Estic.

Informații detaliate privind oportunitățile programului Erasmus+, inclusiv criteriile de eligibilitate, sunt disponibile în Ghidul Programului Erasmus+¹.

1. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide>

Acțiunile în care Republica Moldova este eligibilă în cadrul Programului Erasmus+:

Acțiunea-cheie 1

• Mobilitatea persoanelor în sfera tineretului	Eligibilă în calitate de partener
• Mobilitatea persoanelor în sfera învățământului superior	Eligibilă în calitate de partener
• Mobilitatea persoanelor în sfera educației și formării profesionale (VET)	Eligibilă în calitate de partener
• Mobilitatea persoanelor în sfera învățământului școlar	Neeligibilă
• Mobilitatea persoanelor în sfera educației pentru adulți	Neeligibilă
• Mobilitatea persoanelor în sectorul învățământului superior și al tineretului	Eligibilă în calitate de partener

Acțiunea-cheie 2

• Parteneriate pentru cooperare	Eligibilă în calitate de partener
• Parteneriate la scară mică	Neeligibilă
• Centre de excelență profesională	Eligibilă în calitate de partener
• Academii pentru cadre didactice Erasmus+	Neeligibilă
• Acțiunile Erasmus Mundus	Eligibilă în calitate de aplicant direct G partener
• Alianțe pentru inovare	Eligibilă în calitate de partener

• Consolidarea capacităților în domeniul învățământului superior	Eligibilă în calitate de aplicant direct G partener
• Consolidarea capacităților în domeniul educației și formării profesionale	Eligibilă în calitate de partener
• Consolidarea capacităților în domeniul tineretului	Eligibilă în calitate de aplicant direct G partener
• Consolidarea capacităților în domeniul sportului	Eligibilă în calitate de aplicant direct G partener
• Evenimente sportive europene non-profit	Neeligibilă

Acțiunea-cheie 3

• Sprijin pentru reformarea politicilor	Neeligibilă
• Tineretul European împreună	Neeligibilă

Acțiunile Jean Monnet

• Catedre	Eligibilă în calitate de aplicant direct
• Module	Eligibilă în calitate de aplicant direct
• Centre de excelență	Eligibilă în calitate de aplicant direct
• Acțiuni Jean Monnet Policy Debate	Eligibilă în calitate de aplicant direct G partener
• Acțiuni Jean Monnet în alte domenii de educație și formare	Neeligibilă

Printre acțiunile principale sprijinite de Erasmus+ pentru colaborarea cu țările partenere în cadrul învățământului superior se enumeră mobilitatea internațională a creditelor de studiu și programele comune de masterat Erasmus Mundus (acțiunea-cheie 1) pentru promovarea mobilității studenților și personalului către și dinspre țările partenere.

2. Impactul programului Erasmus+ asupra tinerilor din Republica Moldova și percepția lor asupra acestuia.

Programul de mobilități academice pentru studenți din învățământul superior este, pe departe, cel mai cunoscut și apreciat component al Erasmus+. Acesta oferă studenților oportunitatea de a petrece o perioadă de studiu sau de practică în străinătate, contribuind semnificativ la dezvoltarea lor personală și profesională. Acest lucru contribuie la îmbunătățirea calității învățământului superior european și la crearea unui spațiu european al educației deschis și incluziv. De asemenea, Erasmus+ capacitează cadrele didactice cu noi metode de predare și bune practici, îmbunătățind astfel calitatea educației. Cu toate acestea, în lucrarea dată ne vom concentra exclusiv pe analiza mobilităților academice studențești, investigând impactul și percepția acestor oportunități asupra tinerilor din Republica Moldova.

2a. Scopul studiului și metodologia cercetării

Această lucrare își propune să prezinte rezultatele obținute într-un studiu care explorează impactul oportunităților oferite de programul Erasmus+ asupra tinerilor din Republica Moldova. Studiul examinează percepțiile acestora în privința programului, dificultățile întâmpinate și influența pe care experiența Erasmus+ o are asupra parcursului lor educațional și profesional. Prin analiza detaliată propusă, lucrarea va oferi o înțelegere clară a modului în care programul contribuie la formarea și dezvoltarea tinerilor din Republica Moldova, evidențiind în același timp aspectele care ar putea fi îmbunătățite în ceea ce privește implicarea acestora în program.

Pentru a determina ce cunosc și ce cred studenții despre mobilitățile academice Erasmus+ am realizat un sondaj pe bază de formular la care au participat 71 de tineri, cu vârsta cuprinsă între 18 și 33 de ani. Totodată, am organizat 2 sesiuni, atât în format fizic, cât și online, cu câte un focus-grup alcătuit din 25 de studenți care își desfășoară în prezent studiile în cadrul primului ciclu de învățământ (licență) la 8 universități diferite din Republica Moldova. La focus-grupul offline au participat 9 studenți, iar la cel online au participat 16 studenți.

Dintre cei 71 de studenți intervievați, 35, ceea ce constituie 49.3% din total, au fost în mobilitate academică Erasmus+, în timp ce 36 dintre aceștia, reprezentând 50.7% din numărul total, nu au beneficiat de acest program.

Din cei beneficiari, 5 ,adică 14,5%, au fost participanți a programului de masterat Erasmus Mundus, iar 30, adică 85,7%, au profitat de mobilitatea academică în primul ciclu de învățământ (licență).

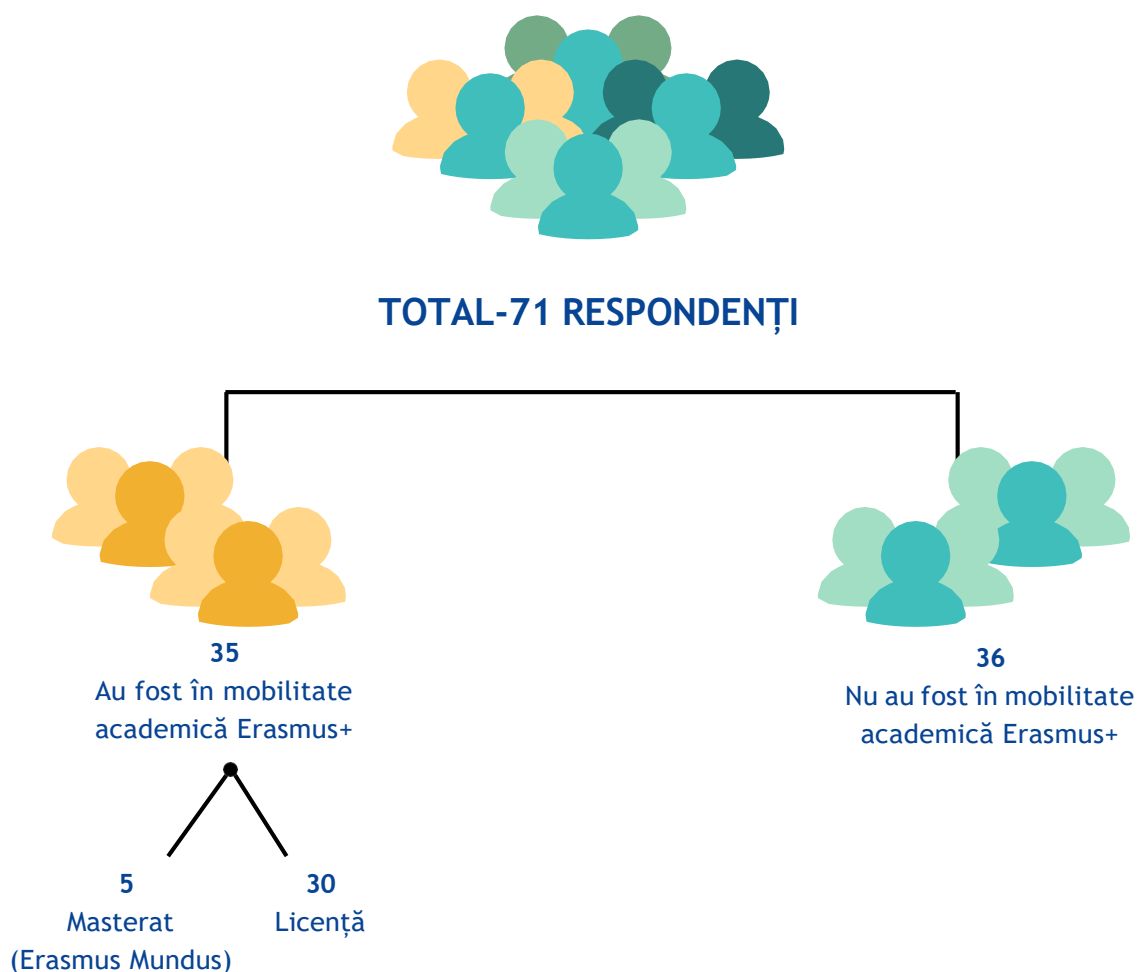

Fig. 1.1 Componenta respondenților.

2b. Rezultatele cercetării

Sondajul realizat printre tineri și focus-grupul desfășurat cu participarea studenților scoate în evidență că Erasmus+ este perceput, în primul rând, ca un program de mobilitate academică pentru studenți (100%).

În continuare, studenții asociază Erasmus+ cu programe de mobilitate academică pentru profesori (26,8%), programe de instruiți (25,4%), conferințe (21,1%), mobilități de lucru pentru tineret (19,7%), CBHE-Capacity Building Higher Education (14,1%), Erasmus Mundus (9,9%), Jean Monnet (2,8%), Corpul European de Solidaritate (1,4%), altele (1,4%).

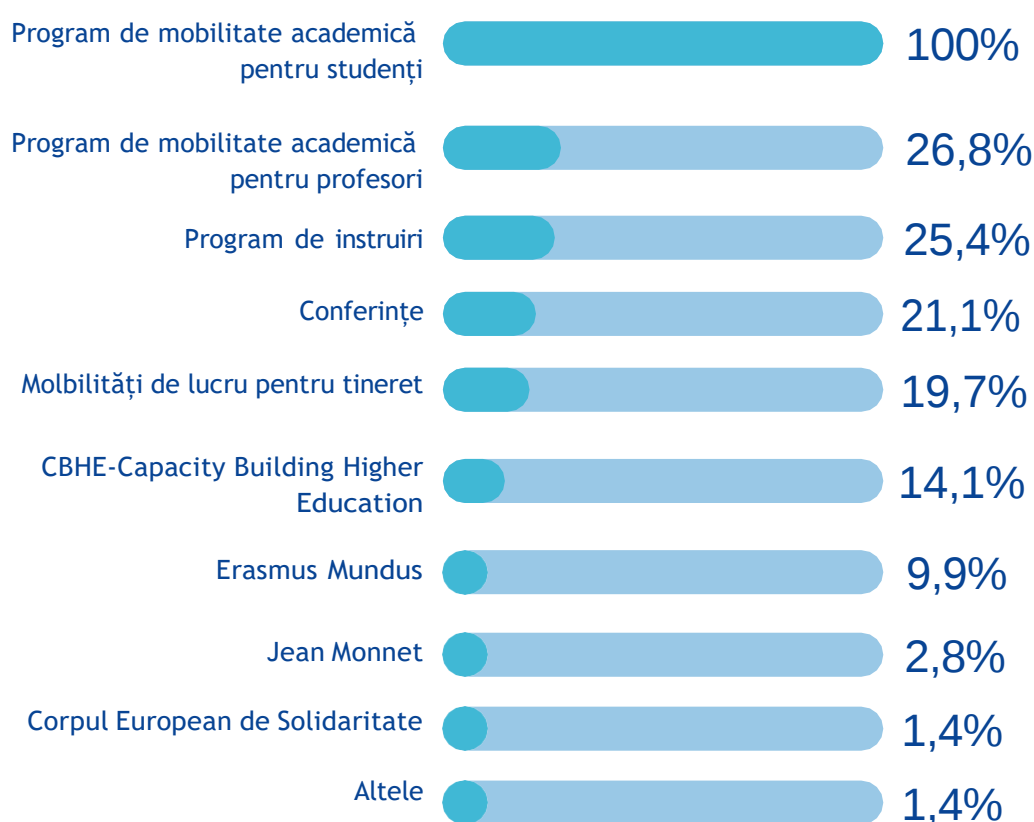

Fig 1.2 Percepția studenților asupra oportunităților și proiectelor programului Erasmus+.

Studiul din 2020, realizat de Cristina Voroneanu ,, Studiu: Impactul proiectelor ERASMUS+ în învățământul superior: perspectiva tinerilor’’² a demonstrat că 3 dintre primele surse de informare cu privire la oportunitățile Erasmus+ sunt:

- Prieteni și cunoscuți (61%)
- Rețelele de socializare (49%)
- Profesori și administrația instituțiilor de învățământ (52%).

În prezent, se observă o schimbare în acest sens. Primele 3 surse de informare arată în felul următor:

- Profesori (57,1%)
- Website-ul universității/facultății (48,6%)
- Decanat (34,3%)

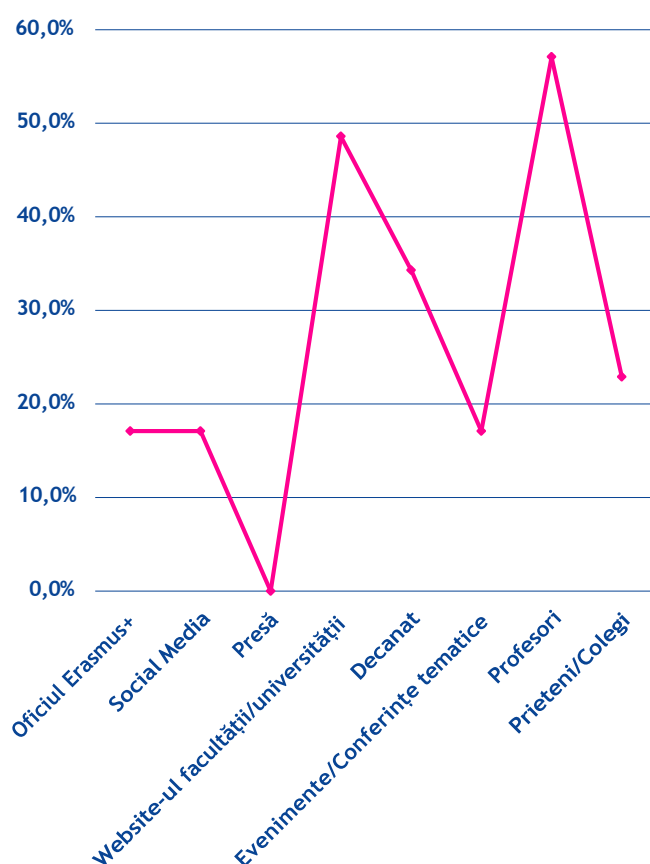

Fig. 1.3 Sursele de informare a studenților privind programul Erasmus+

2. https://erasmusplus.md/sites/default/files/media_file/2021-03/studiu-2020-cvoroneanu.pdf

În ceea ce privește transparența în informarea studenților despre mobilitățile academice disponibile, sondajul a oferit un rezultat pozitiv. **91,4%** dintre respondenți au declarat că au fost informați public, asigurându-ne astfel că toate oportunitățile de aplicare sunt vizibile pentru toți studenții. Cu toate acestea, **8,6%** dintre studenți au primit informațiile despre program într-un mod privat și exclusiv.

În timpul discuției cu focus-grupurile, majoritatea tinerilor au menționat că au fost informați în mod transparent, prin intermediul poștei de grupă sau prin site-ul facultății/universității. Cu toate acestea, participanții au fost de acord că există o lipsă de informații despre program, și că unui tânăr neinițiat și necunoscător al programului Erasmus+ îi va fi dificil să înțeleagă ce reprezintă acesta fără ajutorul unei persoane cu experiență similară.

Sondajul arată că din cei 36 de studenți care nu au fost niciodată în mobilitate academică Erasmus+, 36,1% nu au aplicat din motiv că nu cunoșteau suficient despre mobilitățile oferite de instituția sa. Alte cauze importante a neparticipării lor în program sunt lipsa fondurilor necesare pentru a acoperi cheltuielile înainte de a pleca în mobilitate, lipsa dorinței sau media academică insuficientă.

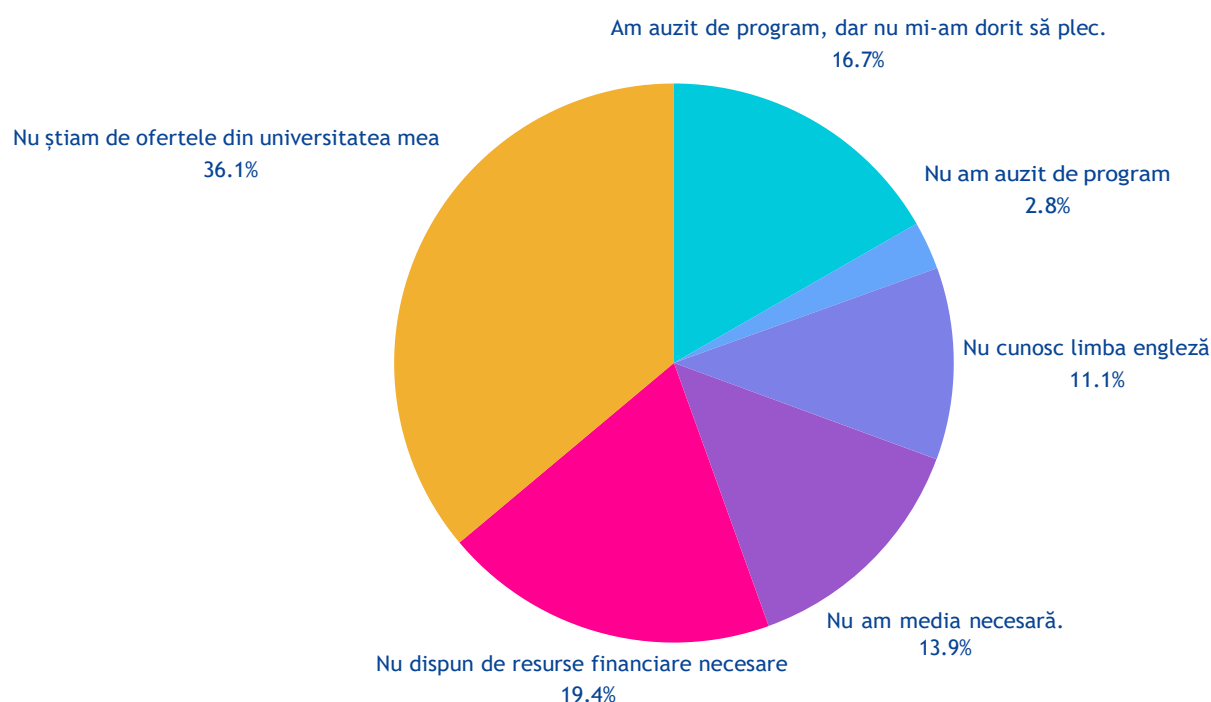

Fig. 1.4 Factori determinanți ai neparticipării studenților la programul Erasmus+

În cadrul focus-grupului offline a fost identificată o cauză suplimentară, și anume echivalarea parțială sau lipsa echivalării totale a creditelor academice. Deși echivalarea creditelor este un proces automat obligatoriu, există situații în care studenții, la întoarcerea în țară, sunt nevoiți să susțină examene la disciplinele specifice universității din Republica Moldova. Acest aspect poate genera reticență în rândul unor potențiali participanți la programele de mobilitate.

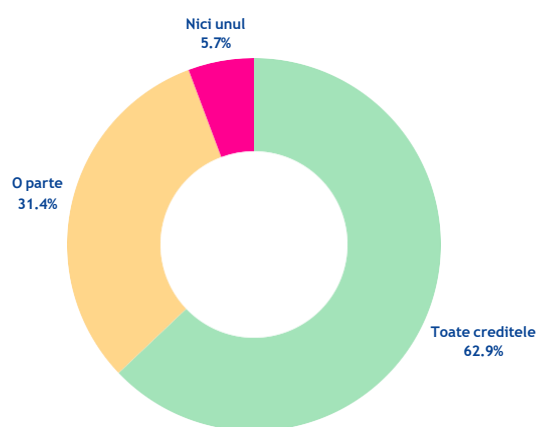

Fig. 1.5 Egalarea creditelor academice la întoarcerea din mobilitatea academică Erasmus+

Referindu-ne la studenții care **nu** au fost în mobilitate, 91,7% și-ar dori să participe la program. Îmbunătățirea procesului de informare a studenților despre mobilitățile academice Erasmus+ ar putea fi o soluție eficientă pentru a atrage mai mulți participanți din Republica Moldova.

O metodă eficientă de informare este utilizarea sistemul "**buddy system**". În cadrul discuțiilor cu focus-grupurile și din propria experiență Erasmus+, s-a evidențiat importanța și utilitatea unui dialog cu un student care a participat anterior la programul Erasmus+. Acest student îți poate oferi sfaturi cu adevărat importante, studii de caz din propria experiență sau testimoniale autentice. Totodată, această discuție poate ușura considerabil procesul de adaptare la noua universitate, integrarea în noua localitate și poate evita redirectionarea studentului aplicant de la o structură la alta în procesul de aplicare (decanat, oficiul relațiilor internaționale, administrație etc.). Lipsa unei direcții clare în care studentul poate găsi răspunsuri la dubiile sale, îi poate scădea din gradul de interes față de program, făcând să creadă că procesul de aplicare este dificil și neclar.

Majoritatea tinerilor respondenți, participanți la mobilitatea academică, consideră programul Erasmus+ ca fiind „foarte util” pentru studenți și tineri (82,9%).

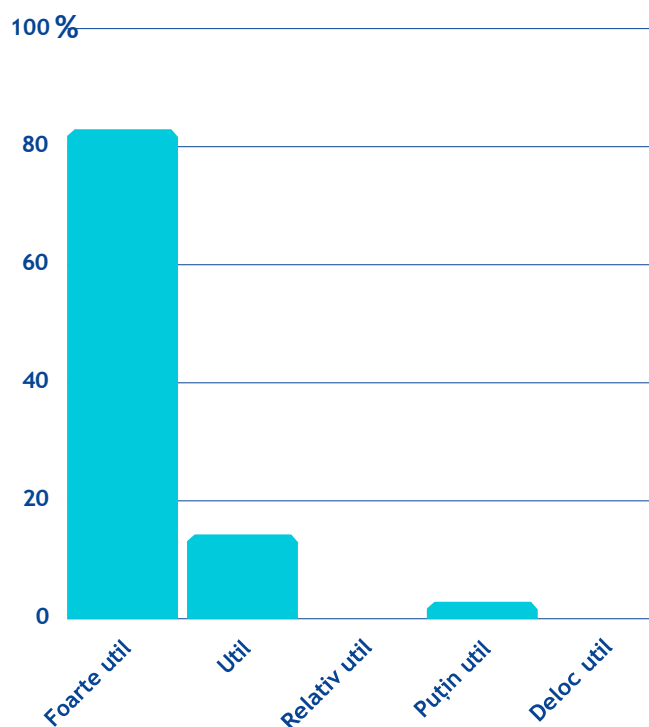

Fig. 1.6 Viziunea tinerilor cu privire la utilitatea programului Erasmus+, pentru studenți și tineri

Activitatea cu cei 25 de studenți din focus-grupuri, dar și cu sondajul, denotă că motivele principale pentru care studenții consideră programul Erasmus+ util sunt:

- Schimb cultural și socializare
- Independență și dezvoltare personală
- Lărgirea orizontului de cunoștințe

Rezultatele focus-grupurilor desfășurate cu studenții de la opt universități din țară indică faptul că aceștia percep programul Erasmus+ ca o oportunitate de a experimenta un schimb cultural și academic inedit. Participanții subliniază în mod deosebit absența ierarhiei și prezența unei legături psiho-pedagogice mai strânse între profesori și studenți, ceea ce creează o atmosferă de libertate și relaxare în cadrul academic. Această atmosferă nu are un impact negativ asupra procesului educațional, ci, dimpotrivă, stimulează interesul pentru studii. Conform opiniei lor, se confirmă că experiențele Erasmus+ îi ajută să devină mai independenți și multifuncționali atât în mediul academic, cât și în afara acestuia.

Participanții revin la universitățile de acasă cu noi idei și metode de predare/învățare, pe care le comunică profesorilor, însă, în majoritatea cazurilor, aceste idei rămân doar la nivel de discuții.

Programul Erasmus+ oferă oportunitatea de a explora noi metode de predare și evaluare, contribuind astfel la extinderea cunoștințelor academice și profesionale. De asemenea, Erasmus+ permite studenților să interacționeze cu diverse culturi și tradiții, să stabilească relații durabile și să-și extindă rețeaua de networking profesional.

Cum contribuie Erasmus+ la dezvoltarea studenților din Republica Moldova?

3. Concluzii și Recomandări.

În cele din urmă, concluzionăm cele mai semnificative aspecte ale acestui studiu și evidențiem punctele-cheie care necesită îmbunătățiri.

Programul Erasmus+ continuă să fie perceput pozitiv de către tinerii din Republica Moldova, fiind considerat, în special o oportunitate pentru dezvoltarea lor personală și academică. Majoritatea studenților tind să plece în mobilitate academică în primul ciclu de învățământ superior. Această experiență le oferă șansa de a accesa resurse educaționale de calitate superioară și de a beneficia de metode de predare inovatoare.

Studenții consideră programul Erasmus+ util, fiind ca o punte către o experiență valoroasă de schimb cultural, dezvoltarea independenței și responsabilității personale, dezvoltarea competențelor de comunicare în limbile străine și extinderea rețelei lor profesionale.

Se necesită o îmbunătățire a procesului de informare a studenților despre mobilitățile academice Erasmus+. Deși universitățile și portalurile lor oficiale au reușit să se îmbunătățească la capitolul dat, mulți studenți sunt conștienți de existența mobilităților academice, însă întâmpină dificultăți în identificarea ofertelor potrivite pentru facultatea lor sau consideră informația găsită prea generală.

Datorită transparenței informării despre oportunitățile Erasmus+, programul nu mai este privit ca fiind unul neapărat elitist. Totuși, tinerii preferă să primească informații de la persoane care au trăit experiența directă a proiectelor Erasmus+ și cu care pot discuta deschis, inclusiv despre provocările întâlnite pe parcurs. Sistemul "**buddy system**" în cadrul rețelelor studențești sau al altor organizații ale beneficiarilor poate sprijini instituțiile de învățământ și Oficiul Național Erasmus+ în organizarea sesiunilor de informare.

Este recomandată revizuirea mecanismului de echivalare a creditelor academice pentru a elimina necesitatea susținerii examenelor la disciplinele de acasă, pe care studenții aflați în mobilitate nu au avut oportunitatea să le frecventeze.

În raport cu problema financiară, se recomandă universităților crearea unui mecanism de împrumut pentru studenți, care să acopere cheltuielile suportate de aceștia până la primirea bursei. Aceste cheltuieli pot include costul biletelor de transport, prima rată de chirie, și alte cheltuieli inițiale necesare pentru a se stabili în noua locație. Acest mecanism ar trebui să fie accesibil, cu termeni clari și avantajoși pentru studenți, pentru a asigura că aceștia pot începe studiile fără stres financiar suplimentar.

Tinerii arată un interes semnificativ în a participa la mobilitățile academice, chiar dacă întâmpină unele incertitudini în privința procesului de aplicare și a programului în ansamblu. Motivația lor de a rămâne interesați și de a deveni beneficiari poate fi consolidată printr-o informare constantă și eficientă.

Implicarea studenților beneficiari ai programului Erasmus+ în campaniile de comunicare sau evenimentele tematice dedicate acestuia poate fi considerată o strategie eficientă de promovare a oportunităților oferite de program. Acești studenți devin ambasadori a propriilor sale experiențe pozitive, oferind mărturii autentice și inspiraționale despre impactul programului asupra vieții lor academice și personale. Prin participarea activă în aceste activități, ei nu doar că împărtășesc povestea lor, dar și încurajează alți studenți să exploreze și să valorifice aceste oportunități internaționale.